

Sygn. akt V KK 452/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Barbara Kobrzyńska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Lucjana Nowakowskiego,
w sprawie **Ł. L.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 marca 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w R.

z dnia 2 lipca 2015 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R.**

UZASADNIENIE

Ł. L. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w R. z dnia 28 września 2009 r., w sprawie ... 319/09, za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. popełnione w dniu 22 sierpnia 2009 r., na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 30 godzin w stosunku

miesięcznym; postanowieniem Sądu Rejonowego w R. z dnia 29 września 2010 r., w sprawie ... 432/10, zarządzono wobec skazanego karę zastępczą 144 dni pozbawienia wolności;

2. Sądu Rejonowego w R. z dnia 18 maja 2010 r., w sprawie ... 121/09, za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. popełnione w dniu 21 marca 2009 r., na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 25 godzin w stosunku miesięcznym, skazanego oddano pod dozór kuratora sądowego oraz zobowiązano go do powstrzymania się od nadużywania alkoholu; postanowieniem Sądu Rejonowego w L., z dnia 7 kwietnia 2014 r., w sprawie ... 65/14, zarządzono wobec skazanego karę zastępczą 120 dni pozbawienia wolności;

3. Sądu Rejonowego w R. z dnia 3 listopada 2010 r., w sprawie ... 205/10, za przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. i inne popełnione w dniu 1 maja 2010 r. i w dniu 2 maja 2010 r., na karę łączną roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, wobec skazanego orzeczono nawiązki na rzecz pokrzywdzonych; na poczet kary zaliczono okres zatrzymania w sprawie od dnia 1 maja 2010 r. do dnia 2 maja 2010 roku; skazany odbył karę pozbawienia wolności w całości;

4. Sądu Rejonowego w R. z dnia 20 grudnia 2010 r., w sprawie ... 335/10, za przestępstwo z art. 62 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione w dniu 29 lipca 2010 r., na karę 4 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, na poczet kary zaliczono okres zatrzymania w sprawie od dnia 29 lipca 2010 r. do 30 lipca 2010 r., nadto orzeczono przepadek dowodu rzeczowego; postanowieniem Sądu Rejonowego w L., z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie ... 66/14 zarządzono wobec skazanego karę zastępczą 58 dni pozbawienia wolności;

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem łącznym z dnia 2 lipca 2015 r., w sprawie o sygn. ... 199/15:

1. na podstawie art. 570 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary ograniczenia wolności orzeczone wobec skazanego Ł. L. wyrokami opisanymi w pkt I i II, które następnie zamienione zostały na zastępcze kary pozbawienia wolności w wymiarze odpowiednio: 144 dni i 120 dni pozbawienia wolności i wymierzył karę

łącznie 144 dni pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w pkt 1 kary łącznej zaliczył skazanemu okres odbycia kary w sprawie ... 319/09 od dnia 22 maja 2015 r.;

3. na podstawie art. 570 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył karę pozbawienia wolności orzeczoną wobec skazanego Ł. L. wyrokiem opisanym powyżej w pkt III oraz karę ograniczenia wolności orzeczoną wobec skazanego Ł. L. wyrokiem opisanym powyżej w pkt IV, która następnie zamieniona została na zastępczą karę 58 dni pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

4. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w pkt 2 kary łącznej zaliczył skazanemu okresy odbycia kary w sprawie ... 205/10 od dnia 5 maja 2014 r. do 22 maja 2015 r. oraz od dnia 1 maja 2010 r. do dnia 2 maja 2010 r. oraz od dnia 12 kwietnia 2013 r. do dnia 24 maja 2013 r., uznając ją za wykonaną w całości;

5. ustalił, że wyroki Sądu Rejonowego w R. ... 319/09, ... 121/09, ... 205/10, ... 335/10 w pozostałym zakresie podlegają odrębnemu wykonaniu;

6. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa wydatków.

Wyrok ten uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 10 lipca 2015 r. (k. 38 akt ... 199/15).

Kasację od tego orzeczenia złożył Prokurator Generalny, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., polegające na połączeniu w pkt 1 wyroku łącznego zastępczych kar pozbawienia wolności w miejsce kar ograniczenia wolności orzeczonych w sprawach ... 319/09 i ... 121/09 Sądu Rejonowego w R. oraz w pkt 3 kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. ... 205/10 tego Sądu z zastępczą karą pozbawienia wolności zarządzoną w miejsce kary ograniczenia wolności orzeczonej w sprawie ... 335/10 tego Sądu i wymierzenie skazanemu Ł. L. kar łącznych pozbawienia wolności, pomimo braku ku temu podstaw prawnych.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w R. do

ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona przez Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym, wobec czego zawarty w niej postulat uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego jej rozpoznania zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie ze wskazanym przepisem, mającym zastosowanie w niniejszej sprawie, w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. (zob. art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2015, poz. 396, zwanej dalej także ustawą nowelizującą), orzeczenie kary łącznej może nastąpić po spełnieniu następujących przesłanek:

- a) sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw,
- b) przestępstwa te zostały popełnione zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny wyrok co do któregośkolwiek z nich,
- c) za przestępstwa te wymierzone zostały kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu.

Z dalszych przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego wynika, że możliwe jest łączenie w jedną karę łączną: 1) kar jednorodnych, 2) kar różnorodnych podlegających łączeniu, a także 3) środków karnych i zabezpieczających. Art. 87 – 89 k.k. stanowią o tym, jakie kary różnorodnej podlegają łączeniu. Przewidują one mianowicie możliwość łączenia kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności z warunkowym zawieszeniem i bezwarunkowego zawieszenia ich wykonania, jak też kar 25 lat pozbawienia wolności i dożywotniego pozbawienia wolności z karą pozbawienia wolności wymierzoną w granicach określonych w art. 37 k.k.

Podkreślenia wymaga, że wszystkie wymienione regulacje odnoszą się do wymierzonych kar zasadniczych. Kodeks karny nie przewiduje natomiast możliwości orzekania kary łącznej co do kar zastępczych, określonych w miejsce zasadniczych kar ograniczenia wolności lub grzywny (zob. przywoływane w kasacji Prokuratora Generalnego orzeczenia: wyrok SN z dnia 20.02.2006 r., sygn. akt IV KK 1/06, OSNKW 2006/1/385; wyrok SN z dnia 14.01.2010 r., sygn. akt V KK 250/09, Lex nr 570160).

Wyrok Sądu Rejonowego w R., mocą którego połączono zastępcze kary pozbawienia wolności, określone w miejsce prawomocnie orzeczonych kar ograniczenia wolności, zapadł więc z rażącym naruszeniem przepisu art. 85 k.k., zgodnie z którym połączeniu podlegać mogły jedynie kary zasadnicze ograniczenia wolności.

Trafnie zauważa Prokurator Generalny, że wbrew redakcji pkt 1 przedmiotowego wyroku łącznego, w którym wskazano, że Sąd „łączy kary ograniczenia wolności orzeczone wobec skazanego Ł. L.” wyrokami w sprawach Sądu Rejonowego w R. o sygnaturach akt ... 319/09 i ... 121/09, doszło do połączenia zastępczych kar pozbawienia wolności określonych wydanymi na podstawie art. 65 § 1 i § 2 k.k.w. postanowieniami z dnia 29 września 2010 r. oraz 7 kwietnia 2014 r., o czym świadczy także wymiar kary łącznej pozbawienia wolności – 144 dni. Wskazanymi wyrokami orzeczono natomiast wobec skazanego kary po 10 i 8 miesięcy ograniczenia wolności i to właśnie te kary zasadnicze powinny zostać połączone w omawianym punkcie wyroku łącznego, z zachowaniem reguł określonych w art. 86 § 1 i 3 k.k.

Jako oczywiście słuszna jawi się także uwaga Prokuratora w odniesieniu do pkt 3 zaskarżonego wyroku, w którym Sąd Rejonowy w R. połączył karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w R. w sprawie o sygn. akt ... 205/10 oraz karę ograniczenia wolności orzeczoną wyrokiem w sprawie Sądu Rejonowego w R. w sprawie o sygn. akt ... 335/10, która następnie została zamieniona na karę zastępczą 58 dni pozbawienia wolności. Rację ma Prokurator, że redakcja wyroku, w którym Sąd nie przywołuje art. 87 k.k., ani też nie powołuje wymiaru kary ograniczenia wolności, a jedynie wymiar zastępczej kary pozbawienia wolności, wskazuje wprost, że obie kary pozbawienia wolności - wymierzona w rozmiarze 1 roku i 2 miesięcy oraz zastępcza 58 dni, potraktowane w zaskarżonym wyroku łącznym jako jednorodnjowe, zostały objęte orzeczoną wobec skazanego karą łączną.

Uchybienia popełnione przez Sąd Rejonowy w R. są rażące i w sposób istotny wpłynęły na treść wydanego wyroku.

Sąd ten przy ponownym rozpoznaniu winien mieć na uwadze prawidłową wykładnię art. 85 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji. Jak słusznie bowiem zwrócił

uwagę Prokurator Generalny art. 19 ust. 1 wspomnianej ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. stanowi, że znowelizowanych przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego dotyczących zbiegu przestępstw oraz łączenia kar i środków karnych, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy. Zatem przepis ten w realiach niniejszej sprawy wyklucza stosowanie art. 4 § 1 k.k. i nakazuje orzekać według przepisów obowiązujących poprzednio. Wskazany przepis art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej stanowi, że w przypadku, gdy wszystkie kary podlegające łączeniu zostały orzeczone prawomocnie przed 1 lipca 2015 r. (tak jako to ma miejsce w przedmiotowej sprawie), podstawą orzekania w wyroku łącznym kary łącznej jest Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r., choćby nawet nowe przepisy mogły prowadzić do korzystniejszego dla sprawcy rozstrzygnięcia.

Teoretycznie należy jedynie wskazać, że w takim przypadku można zastosować mechanizm redukcyjny przewidziany w art. 4 § 2 k.k. (zob. szerzej na temat stosowania przepisów intertemporalnych W. Wróbel, Aktualne problemy intertemporalne okresu przejściowego po wejściu w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, cz. 1, CZPKINP 2015, nr 4).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

eb